

Prof. dr hab. Halina Pelc
Zakład Historii Języka Polskiego i Dialektologii
Instytut Filologii Polskiej
Wydział Humanistyczny
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
w Lublinie

**Recenzja dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego
dr hab. Ireny Szczepankowskiej, prof. Uniwersytetu w Białymstoku,
w związku z postępowaniem o nadanie tytułu naukowego profesora**

Sylwetka naukowa

Dr hab. Irena Szczepankowska, prof. Uniwersytetu w Białymstoku, jest uczoną w pełni rozpoznawalną w świecie naukowym, o rozległych zainteresowaniach językoznawczych, z harmonijnym łączeniem badań z różnych dziedzin językoznawstwa synchronicznego i diachronicznego. Jest absolwentką filologii polskiej Filii Uniwersytetu Warszawskiego w Białymstoku (od roku 1997 Uniwersytetu w Białymstoku), związaną zawodowo z Uczelnią od roku 1988, pracując kolejno na stanowiskach: asystenta – w latach 1988-1995, adiunkta – 1995-2006, a od 2006 roku – profesora nadzwyczajnego.

Tytuł zawodowy magistra w zakresie filologii polskiej uzyskała w 1988 roku na podstawie pracy *Gwara mieszkańców wsi Kołomyjka w Łomżyńskim*, a stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa polskiego na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego w 1995 roku na podstawie rozprawy pt. *Nomina attributiva w gwarze łomżyńskiej. Studium leksykalno-słotwórcze*. Obie prace powstały pod kierunkiem naukowym doc. dr hab. Barbary Falińskiej. W roku 2005 uzyskała stopień naukowy doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa polskiego, a podstawą habilitacji, obok dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego, była monografia *Język prawny I Rzeczypospolitej w „Zbiorze praw sądowych” Andrzeja Zamoyskiego*, cz. I: *Pojęcia prawne*, cz. II: *Wypowiedzi normatywne*. Następne lata przyniosły nowe, niezwykle interesujące badania, sytuujące się w kręgu semantyki kulturowej i stylistyki oraz pragmatyki tekstów artystycznych.

Dorobek naukowy, w tym najważniejsze osiągnięcie naukowe po habilitacji

Zarys problematyki badawczej dr hab. Ireny Szczepankowskiej, prof. UwB, pokazuje wielowątkowość tematyczną, metodologiczną, poznawczą i merytoryczną, przechodzącą od prac poświęconych gwarom po język prawny i teksty artystyczne. Całościowy dorobek naukowy jest oryginalny i nowatorski metodologicznie, a także obszerny ilościowo i bogaty tematycznie. Obejmuje łącznie 5 monografii i 63 artykuły naukowe w monografiach zbiorowych i czasopismach („Stylistyka”, „Poradnik Językowy”, „Prace Filologiczne”, „Białostockie Archiwum Językowe”, „Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej” i inne) oraz 2 recenzje wydawnicze monografii naukowych, 11 innych recenzji i 2 sprawozdania pokonferencyjne. Na okres po habilitacji przypadają 2 książki autorskie, 36 artykułów i 6 recenzji. Przedstawione zestawienie wyraźnie wskazuje na intensywny rozwój naukowy po habilitacji i znaczne powiększenie dorobku badawczego.

Dr hab. Irena Szczepankowska, prof. UwB, należy do tych uczonych, którzy nie trzymają się ściśle raz obranej dziedziny naukowej, ale ciągle szukają nowych tematów i pól badawczych. W Jej pracy naukowej można wskazać kilka takich odślon. Jako początek drogi naukowej należy przyjąć prace o charakterze regionalnym, przede wszystkim z zakresu dialektologii, ale nie brakuje też odwołania do prasy regionalnej i polszczyzny potocznej, polszczyzny kresowej, aksjologii. Wymieńmy niektóre z opracowań z tego okresu: *O problemach w synchronicznej analizie słowotwórczej atrybutywnych nazw osób (na podstawie materiału gwarowego)*, *O niektórych sposobach wyrażania fazowości w języku polskim*, *Pokoleniowe uwarunkowania współczesnej świadomości językowej mieszkańców wsi*, *Charakterystyka fonetyczna gwary mieszkańców wsi Kołomyjka w Łomżyńskim*, *O niektórych sposobach wyrażania okolicznika czasu w gwarach Mazowsza północno-wschodniego*, *O niektórych właściwościach prasy regionalnej w północno-wschodniej Polsce*. Wskazane artykuły pochodzą z okresu przed doktoratem, ale są cenione w nauce, skoro doczekały się publikacji w takich czasopismach, jak „Poradnik Językowy”, „Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej”, „Białostockie Archiwum Językowe”, a także w monografiach ogólnopolskich. W okresie po doktoracie pole badawcze znacznie się poszerza, ale Pani dr hab. nadal pozostaje przy problematyce dialektologicznej, z pewnym jednak trendem w kierunku historii języka i rozważań teoretycznych. Zwrot w stronę historii języka jest zauważalny już we wcześniejszych pracach, a wypracowana metodologia skłania dr hab. Irenę Szczepankowską, prof. UwB, do zajęcia się wyspecjalizowanymi odmianami języka zorientowanymi semantycznie, pragmatycznie i terminologicznie. To owocuje licznymi

pracami z zakresu stylistyki, semantyki i języka prawnego. Efektem tych wieloletnich rozważań jest rozprawa habilitacyjna *Język prawny I Rzeczypospolitej* w „Zbiorze praw sądowych” *Andrzeja Zamoyskiego*, cz. I. *Pojęcia prawne*, cz. II. *Wypowiedzi normatywne*, a także szereg artykułów, np.: *Rola łaciny w kształtowaniu terminologii prawa polskiego w okresie od XVI do XVIII wieku* (2006), *Konceptualizacja kategorii prawo w polszczyźnie. Model sieciowy struktury semantycznej* (2006). Są to opracowania nowoczesne metodologicznie i głęboko osadzone w trafnie dobranym materiale źródłowym. Zatrzymajmy się na chwilę nad niezaprzeczną wartością naukową i poznawczą prac z okresu przed habilitacją i czasu habilitacji.

Pierwszy okres to – jak już sygnalizowaliśmy – nurt szeroko zakrojonych prac regionalnych o charakterze dialektologicznym i aksjologicznym, ważnych zarówno materiałowo, jak i metodologicznie (por. m. in. wcześniej wymienione opracowania). Na szczególną uwagę zasługuje rozprawa doktorska *Nomina attributiva w gwarze łomżyńskiej. Studium leksykalno-słotwórcze*, opublikowana w roku 1998 w formie książkowej, a poświęcona analizie morfologicznej wybranej kategorii nazw charakteryzujących ludzi, przedstawionej na podstawie obrazu wydobytego z badań ankietowych i wywiadów gwarowych. Jest to studium głęboko osadzone w najnowszych wówczas nurtach metodologiczno-teoretycznych, z pokazaniem szerokiego spektrum możliwości opisu kreatywności słotwórczej użytkowników polszczyzny regionalnej, a także możliwości połączenia systemowego obrazu leksyki dialektalnej i synchronicznego opisu słotwórczego.

Okres drugi wyznacza rozprawa habilitacyjna z opisem języka prawnego I Rzeczypospolitej. Praca została podzielona na dwie części – pierwszą z analizą pojęć prawnych i sposobów ich symbolizacji oraz wartości semantycznej i tekstotwórczej, i drugą – z klasyfikacją i opisem wypowiedzi normatywnych, z uwzględnieniem ich aspektu pragmatycznego i strukturalno-semantycznego. Ten aspekt metodologiczny dominuje też w innych opracowaniach z tego okresu, a także w książce *Dyskurs prawny. Język, teksty i konteksty*, wydanej w roku 2016.

Nurt trzeci, dotyczący okresu po habilitacji, to koncentracja w większym stopniu na języku literackim, w tym poezji i eseistyce. Do tej grupy prac należy zaliczyć książkę *Człowiek – język – wizja świata w poezji Wisławy Szymborskiej. Studia semantyczne*, uznaną przez dr hab. Irenę Szczepankowską, prof. UwB, za najważniejsze osiągnięcie naukowe po habilitacji. Monografia wprowadza nas w zupełnie nowy obszar penetracji badawczych

kandydatki do tytułu profesora, pokazując nowe możliwości interpretacyjne i kreatywność metodologiczno-poznawczą w podejściu do tematu niełatwego, bo już wielokrotnie opisywanego w nauce polskiej.

Zanim przejdziemy do omówienia najważniejszych aspektów wskazanej monografii, zatrzymajmy się jeszcze nad opublikowanymi po habilitacji licznymi artykułami, pokazującymi nie tylko wszechstronność zainteresowań naukowych, ale także swobodne operowanie metodologiami z zakresu szeroko pojętego językoznawstwa synchronicznego i diachronicznego, z umiejętnym łączeniem aspektów opisu i interpretacji faktów z zakresu różnych dyskursów i płaszczyzn opisu. Dr hab. Irena Szczepankowska, prof. UwB, nie ogranicza się bowiem do jednego nurtu tematycznego, ale ciągle poszerza pole swoich badań i uzupełnia je nowymi treściami oraz rozwiązaniami metodologicznymi. Obrazują to m. in. opracowania powstałe po habilitacji, które reprezentują:

- 1) formy komunikacji językowej w różnych odmianach dyskursu, np.: *Piektło chaosu czy piektło porządku – ku czemu zmierza międzyludzkie komunikowanie się?* (2006), *Prawodawczy akt mowy – konwencja stylowa i ewolucja wypowiedzi w języku polskim* (2007), *Między logiką a komwersacją: o zjawisku podwójnej negacji w języku naturalnym* (2007), *Praktyczne cele edukacji w zakresie semantyki językoznawczej* (2008), *O modalności i negacji w wypowiedziach dyrektywnych – logiczne i pragmatyczne aspekty analizy semantycznej* (2008), *Z badań nad dyskursem okołoprawnym: gatunki paratekstowe w szesnastowiecznych edycjach statutów* (2016),
- 2) problemy teoretyczno-metodologiczne, np.: *Czym jest „pojęcie”?: we współczesnym językoznawstwie?* (2007), *Wyraz jako kategoria prototypowa w opisie lingwistycznym i w świadomości użytkowników języka polskiego* (2010), *Integracyjny wymiar współczesnej analizy dyskursu w świetle prac językoznawczej szkoły francuskiej* (2014), *Między scjentyzmem a kognitywizmem: lingwistyka na rozdrożu paradygmatów metodologicznych* (2016),
- 3) polszczyznę prawną i sposoby jej interpretacji, np.: *Prawo i wolność w dyskursie politycznym Rzeczypospolitej przedrozbiorowej (podstawowe problemy badawcze)* (2008), *Język prawa w państwie polsko-litewskim (od XVI do XVIII wieku z perspektywy komunikacji kulturowej i praktyk translatorskich)* (2010), *Prawo i sąd w dramatach Juliusza Słowackiego* (2013), *Polszczyzna prawna wobec wymagań komunikacyjnych współczesnego społeczeństwa* (2016),

- 4) językowy obraz świata – teksty poetyckie i potoczne, np.: *Poetyckie profilowanie „drogi życia” – przyczynek do Mickiewiczowskiej gramatyki przestrzeni* (2007), *Potoczna i naukowa kategoryzacja świata a poetyckie transgresje (na przykładzie kilku wierszy Wisławy Szymborskiej)* (2013), *Wartościowanie i stereotypizacja grup ludzkich w dyskursie publicznym Podlasian* (2014),
- 5) akty mowy i różnicowanie stylowe różnych odmian polszczyzny, np.: *Prawodawczy akt mowy – konwencja stylowa i ewolucja wypowiedzi w języku polskim* (2007), *Komunikacja prawno-sądowa z perspektywy retoryki, stylistyki i tekstologii* (2011), *Internacjonalizacja pojęć prawnych na przykładzie polskich i francuskich jednostek nazewniczych w tekstach kultury popularnej* (2013), *Odmiana urzędowa polszczyzny w dobie staro- i średniopolskiej na tle innych języków i stylów funkcjonalnych* (2015).

Przedmiotem rozważań książki *Człowiek – język – wizja świata w poezji Wisławy Szymborskiej*, uznanej przez dr hab. Irenę Szczepankowską, prof. UwB, za **najważniejsze osiągnięcie naukowe po habilitacji**, jest ukazanie refleksji metajęzykowej słowa poetyckiego, ujętej zgodnie ze wskazaną wyżej triadą, ze zwróceniem szczególnej uwagi na człowieka jako bytu biologicznego i duchowego, interpretatora rzeczywistości i podmiotu badań twórczych. W monografii zostały wykorzystane zarówno tradycyjne metody analizy logiczno-semantycznej, jak i nowsze koncepcje rozwijane na gruncie lingwistyki kognitywnej i teorii językowego obrazu świata. To ostatnie pojęcie służy też do tworzenia misternych analiz związanych z językową kategoryzacją i interpretacją świata, w którego mechanizmy uwikłany jest człowiek jako samoświadomy subiekt działań poznawczych, ze sposobem myślenia i przeżywania świata oraz rezultatami przekształcania w języku i poprzez język potocznych konwencji komunikacyjnych i przewartościowywania różnych aspektów społecznie utrwalonego i twórczo przekodowanego językowego i kulturowego obrazu świata.

Całość dociekań naukowych obejmuje cztery rozdziały, z których trzy: I. *Kategoryzacja językowa a poetyckie transgresje*. II. *Poezja zaimków*. III. *Wisławy Szymborskiej gramatyka przestrzeni mentalnych*, koncentrują się na przekazaniu czytelnikowi własnej wizji świata, opartego na doświadczeniu poznawczym indywidualnego podmiotu poetyckiego i społecznie dostępnego kodu symboli, w rozdziale czwartym zatytułowanym *Człowiek, dusza, ciało – semantyka obrazów poetyckich* pokazany jest człowiek jako jednostka i zbiorowość.

Autorka przyjęła własną koncepcję spojrzenia na poezję Wisławy Szymborskiej, wydobywając z twórczości Noblistki te elementy, które nie były do tej pory wykorzystane w

analizach. Dr hab. Irena Szczepankowska, prof. UwB, przyjęła metodę opisu kognitywnego, biorąc za podstawę rozważań człowieka i obraz jego przemyśleń oraz dokonanej interpretacji i językowej kategoryzacji świata, z możliwością wykorzystania indywidualnego wysiłku twórczego do przekształcenia i przewartościowania potocznych konwencji komunikacyjnych. Opis dokonywany z perspektywy ujęcia kognitywnego wykorzystuje pojęcia kategoryzacji, metafory, przestrzeni mentalnych i językowego obrazu świata, a z perspektywy opisu strukturalnego – kategorie z pogranicza semantyki, gramatyki i leksyki. Dzięki temu wskazuje na nieszablonowość wizji poetyckiej Wisławy Szymborskiej, prostotę metajęzyka semantycznego i zależność od skryptów kulturowych, warunkujących rozumienie złożonych kategorii symbolicznych. Autorka książki dochodzi do wniosku, że język poetycki Wisławy Szymborskiej, obok zakodowanej symbolicznie i sprofilowanej kulturowo wiedzy, jest także „ważnym polem konfrontacji naukowych ustaleń (semantycznych, ieksykograficznych i in.) z wiedzą potoczną. Jej refleksyjne zagłębienie (także w drodze pożądanego w semantyce introspekcji), jest umiejętnością i przywilejem zarówno uczonych, jak i pisarzy, którym intelektualne predyspozycje, intuicja artystyczna i szczególna wrażliwość na słowo pozwalają trafnie symbolizować ludzkie doświadczenie, a tym samym wydobywać go niejako spod maski idiomu” (z autoreferatu, s. 11-12). To założenie udało się dr hab. Irenie Szczepankowskiej, prof. UwB, w pełni zrealizować, wskazując jednocześnie w rozdziale IV, że kategorie typu *człowiek*, *ciało*, *dusza* mają istotną wartość definicyjną, odzwierciedloną w systemie eksplikacji semantycznych wspólnej wiedzy o świecie i wyrażania jej w naturalnym języku nie tylko poprzez prawdy, stereotypy, oceny, ale przede wszystkim indywidualne doświadczenie i przeżywanie.

Monografia *Człowiek – język – wizja świata w poezji Wisławy Szymborskiej* to opracowanie o wysokim stopniu innowacyjności i niepodważalnych atutach naukowych, z subtelną (jak przystaje na poezję) analizą materiałową, wyważonymi wnioskami i wnikliwością metodologiczną, obudowaną nowymi spostrzeżeniami i kognitywnym ujęciem wizji człowieka w poezji Wisławy Szymborskiej. Jest to śmiały, ale bardzo udany eksperyment umiejętnego włączenia językoznawczych metod semantycznej analizy materiału do interpretacji tekstów poetyckich. Otrzymaliśmy dzięki temu dzieło ważne poznawczo i użyteczne społecznie, z możliwością wykorzystania w praktyce uniwersyteckiej i licealnej.

Wysoki poziom merytoryczny książki nie jest zaskoczeniem, bo dr hab. Irena Szczepankowska, prof. UwB, jest znana i ceniona na polu działalności językoznawczej od wielu lat. Podobnym mianem można określić wszystkie jej prace – rzetelne naukowo,

poruszające tematy ważne dla nauki i obracające się w kręgu językowych zagadnień z zakresu komunikacji i stylistyki, ale rozpadających się na szereg problemów szczegółowych. W bogatym dorobku można wskazać trzy dziedziny dominujące i kilka pobocznych, ale też daje się zauważyć systematyczny i postępujący rozwój naukowy – od prac szczegółowych i materiałowych do koncepcyjno-interpretacyjnych, z nowoczesnym warsztatem pojęciowym.

Dr hab. Irena Szczepankowska, prof. UwB, w pełni wpisuje się także w umiędzynarodowienie, tak wysoko sytuowane ostatnio w parametrycznej ocenie pracowników i uczelni. Publikuje w językach obcych, a w roku 2016 odbyła międzynarodowy staż naukowy na Litewskim Uniwersytecie Edukologicznym w Wilnie, a wcześniej otrzymała stypendium Towarzystwa Historyczno-Literackiego im. Stanisława Lama na badania źródeł dokumentujących polszczyznę XVIII wieku, zgromadzonych w Bibliotece Polskiej w Paryżu. Powierzenie Jej w 2011 roku recenzji doktoratu na Uniwersytecie Le Mirail w Tuluzie świadczy nie tylko o wysokiej jakości prowadzonych badań, ale ich rozpoznawalności i uznaniu poza granicami kraju.

Działalność konferencyjna

Kolejne pole działalności naukowej to udział w konferencjach. Dr hab. Irena Szczepankowska, prof. UwB, należy do osób szczególnie aktywnych w tym zakresie, brała bowiem czynny udział w 29 konferencjach, w tym międzynarodowych poza granicami Polski (m. in. w Wilnie, Paryżu) i w akademickich ośrodkach krajowych. Wystąpienia konferencyjne to szerokie spektrum metodologiczno-materiałowych dociekań naukowych, równomiernie rozłożonych na różne uczelnie i wpisujących się w szeroko pojętą sferę komunikacji, stylistyki i semantyki językoznawczej. Część z nich została wygłoszona w językach obcych.

Kształcenie młodej kadry oraz udział w przewodach habilitacyjnych i doktorskich

Ważne miejsce w działalności uniwersyteckiej Pani dr hab. Ireny Szczepankowskiej, prof. UwB, stanowi udział w kształceniu kadry naukowej oraz praca dydaktyczna ze studentami i doktorantami. W roku 2015 wypromowała doktora – Justynę Samsel-Niziołek na podstawie pracy *Językowy obraz percepcji zmysłowej Jarosława Iwaszkiewicza (wrażenia wzrokowe i słuchowe)*, jest promotorem w otwartym przewodzie doktorskim rozprawy mgr Ewy Gorlewskiej pt. *Słownictwo aksjologiczne w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej – znaczenia tekstowe a konotacje potoczne*. Sprawuje opiekę naukową nad dwójką kolejnych doktorantów.

Należy też wskazać na udział dr hab. Ireny Szczepankowskiej, prof. UwB, w przewodach i postępowaniach habilitacyjnych oraz przewodach doktorskich jako recenzentki i członka komisji. Była recenzentką w trzech postępowaniach habilitacyjnych: w 2013 roku dr Anny Wojciechowskiej *Protokół jako świadectwo komunikacji wspólnotowej w drugiej połowie XIX wieku. Studium genologiczne* (Wydział Filologiczny Uniwersytetu Śląskiego), w 2013 roku dr Joanny Kuć *Polszczyzna łukowskich aktów notarialnych z początku XIX wieku* (Wydział Filologiczny Uniwersytetu Gdańskiego), w 2017 roku dr Karoliny Kaczmarek *Gramatyka tekstu prawnego. Spójność komunikacyjna w polskim i węgierskim kodeksie cywilnym* (Wydział Neofilologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu). W latach 2009-2011 recenzowała także trzy rozprawy doktorskie: na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Opolskiego pracę mgra Tomasza Połomskiego *Język i styl statutu jako gatunku tekstu prawnego*, na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu w Białymstoku – mgr Doroty Cybulskiej *Językowy obraz wojny i okupacji we wspomnieniach mieszkańców Łomżyńskiego*, a na Uniwersytecie Le Mirail w Tuluzie – mgr Dominiki Jagielskiej-Weiss *Structuration sémantique des verbes en polonais et français langue étrangère*.

Praca dydaktyczna ze studentami i doktorantami

Dr hab. Irena Szczepankowska, prof. UwB, prowadziła różne typy zajęć dydaktycznych w macierzystej uczelni, a także w niepublicznych szkołach wyższych i w Nauczycielskim Kolegium w Białymstoku. Wykłady i ćwiczenia z kultury języka polskiego, słowotwórstwa opisowego, języka staro-cerkiewno-słowiańskiego, gramatyki historycznej języka polskiego, historii języka polskiego, wprowadzenia do nauki o języku, językoznawstwa ogólnego, semantyki i pragmatyki językowej, lingwistyki tekstu, wartości i stereotypów w dyskursie publicznym, semantyki językoznawczej, języka i kultury, językoznawstwa kognitywnego, języka i poznania na studiach I, II i III stopnia odbywały się (i odbywają) na podstawie autorskich programów. Ich przygotowanie i dostosowanie do nowoczesnych wymogów dydaktyki uniwersyteckiej jest niezwykle pracochłonne i czasochłonne, a także wymaga umiejętności koncepcyjnych i kreatywności, szczególnie przy tak szeroko zakrojonym spektrum tematycznym. Dydaktyce uniwersyteckiej została też poświęcona jedna z książek Pani dr hab. *Semantyka i pragmatyka językowa. Słownik podstawowych pojęć z zadaniami i literatura przedmiotu*. Zebranie i opracowanie podstawowych kategorii metajęzykowych z zakresu semantyki i pragmatyki służy też wykładowcom i studentom innych uniwersytetów.

W ramach działalności dydaktycznej wypromowała w latach 2005-2016 45 magistrów filologii polskiej. O ich profesjonalnym przygotowaniu merytorycznym świadczą wyróżnienia dwóch prac przez komisję Instytutu Filologii Polskiej UwB i wytypowanie jako najlepszych do ogólnopolskiego Konkursu im. Czesława Zgorzelskiego.

Dr hab. Irena Szczepankowska, prof. UwB, współpracuje także ściśle z ruchem naukowym studentów i doktorantów. Do tej aktywności należy zaliczyć m. in. objęcie patronatu naukowego nad ogólnopolską konferencją „Słowozofia: Logos – filozofia słowa”, zorganizowaną przez Studencki Klub Humanistów UwB w 2015 roku. Uczestniczyła też w pracach jury ogólnopolskiego konkursu o nagrodę im. Czesława Zgorzelskiego na najlepszą pracę magisterską.

Komitety redakcyjne, członkostwo krajowych i międzynarodowych towarzystw naukowych, realizowane projekty badawcze

Dr hab. Irena Szczepankowska, prof. UwB, pełni ważne naukowo i społecznie funkcje w komitetach redakcyjnych czasopism językoznawczych. Jest członkiem Rady Naukowej serii wydawniczej „Białostocka Kolekcja Filologiczna”, Komitetu Redakcyjnego „Białostockiego Archiwum Językowego”, a także recenzuje artykuły w czasopismach językoznawczych z listy B i C o wysokiej punktacji, takich jak: „Język Polski”, „Stylistyka”, kwartalnik „Media – Kultura – Komunikacja Społeczna”, i innych, np. „Zielonogórskie Seminaria Językoznawcze”.

W ramach działalności statutowej realizowała w latach 2003-2004 grant indywidualny Komitetu Badań Naukowych na sfinansowanie badań poświęconych językowi prawnemu I Rzeczypospolitej oraz publikację ich wyników, a także dwa inne projekty badawcze – w latach 2010-2012 „Gramatyka, semantyka i pragmatyka języka polskiego”, a w latach 2013-2016 „Teksty użytkowe i artystyczne z perspektywy semantyki i pragmatyki językowej”.

Działalność organizacyjna i naukowo-organizacyjna

Kolejny aspekt działalności to praca organizacyjna na Uniwersytecie i poza nim, w tym współpraca z instytucjami, organizacjami i towarzystwami naukowymi.

To pole działalności wypełniają m. in. takie przedsięwzięcia, jak:

- pełnienie funkcji kierownika Zakładu Współczesnego Języka Polskiego,
- aktywny udział w pracach Rady Naukowej Instytutu Filologii Polskiej i Rady Wydziału Filologicznego oraz wydziałowej komisji ds. przewodów doktorskich,

- udział w pracach instytutowej Komisji ds. reformy programu nauczania na filologii polskiej i opracowanie kierunkowych efektów kształcenia w związku z wymogami KJK,
- aktywne członkostwo w Kierunkowym Zespole Dydaktycznym Instytutu Filologii Polskiej,
- pełnienie w latach 2011-2012 funkcji jurora w Ogólnopolskim Konkursie o Nagrodę im. Czesława Zgorzelskiego na najlepszą pracę magisterską o tematyce językoznawczej,
- współpraca z Komisją Stylistyczną Komitetu Językoznawstwa PAN i Radą Języka Polskiego PAN w ramach Komisji, a od 2012 roku Zespołu Języka Prawnego,
- członkostwo w Polskim Towarzystwie Językoznawczym i w Międzynarodowym Ośrodku Badań Regionalnych.

Do tej aktywności należy też zaliczyć organizowanie i współorganizowanie konferencji naukowych, m. in. ogólnopolskiej konferencji „Znaczenie i styl” w 2017 roku we współpracy z Komisją Stylistyczną Komitetu Językoznawstwa PAN.

Działalność popularyzatorska i współpraca z otoczeniem zewnętrznym

Zaangażowanie naukowe i organizacyjne dr hab. Ireny Szczepankowskiej, prof. UwB, nie ogranicza się do przestrzeni naukowej własnej uczelni, ale obejmuje obszar Białegostoku i regionu. Na uwagę zasługuje Jej działalność popularyzowania nauki w środowisku pozauniwersyteckim. Są to odczyty, warsztaty kierowane zarówno do młodzieży szkolnej, jak i dorosłych mieszkańców miasta i regionu, m. in.:

- wykłady otwarte na temat Kultury prawnej Rzeczypospolitej polsko-litewskiej w cyklu „W środku Europy – piśmiennictwo regionu (literatura i język)”,
- wykłady i warsztaty dla uczniów i nauczycieli na cyklicznie organizowanych wakacyjnych obozach gwaroźnawczych,
- wykłady pt. „Dyskurs prawny w Rzeczypospolitej polsko-litewskiej” i „Polityka językowa państwa polskiego w ujęciu ewolucyjnym” w Łomżyńskim Towarzystwie Naukowym im. Wagów,
- współrealizacja projektu „Podlasie w badaniach naukowych” i współpraca z Biblioteką Uniwersytecką im. J. Giedrojcia oraz przygotowanie wykładów na temat „Język w komunikacji urzędowo-prawnej na Podlasiu w XVI wieku”, kierowanych do studentów i uczniów liceum,
- udział w debacie z okazji Międzynarodowego Dnia Języka Ojczystego z wystąpieniem „Czy język urzędowy może być przyjazny obywatelom” (Pałac Prezydencki w Warszawie w 2013 roku),

– pełnienie funkcji jurora XVII Lokalnego Konkursu Krasomówczego, organizowanego przez Europejskie Stowarzyszenie Studentów Prawa ELSA,

– wykłady gościnne nt. „Literacki dyskurs wokół prawa w dawnej Polsce” w centrum Języka Polskiego, Kultury i Dydaktyki Litewskiego Uniwersytetu Edukologicznego w Wilnie,

– współpraca ze środowiskami samorządowymi w ramach konferencji „Zasady techniki prawodawczej – perspektywa zmian”, zorganizowanej przez Rządowe Centrum Legislacji w Warszawie.

Do współpracy z otoczeniem zewnętrznym możemy ponadto zaliczyć ekspertyzy wydawane przez dr hab. Irenę Szczepankowską, prof. UwB, dla instytucji publicznych i przedsiębiorstw, np. w 2014 r. opinię językoznawczą dotyczącą interpretacji fragmentu tekstu prawnego dla PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o., a w 2015 r. udział w przygotowaniu przez Zespół Języka Prawnego RJP PAN opinii na temat Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów zmieniającego rozporządzenie w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” na zamówienie Rządowego Centrum Legislacji.

Konkluzja

Osobowość badawczą dr hab. Ireny Szczepankowskiej, prof. UwB, określa rozległość zainteresowań językoznawczych, komplementarność oglądu oraz nieprzeciętna aktywność i kompetencja we wszystkich obszarach działalności akademickiej. Jest uczoną w pełni rozpoznawalną w polskiej i europejskiej nauce. Jest kreatywna w poszukiwaniu i odkrywaniu nowych możliwości zarówno prowadzenia badań naukowych, jak i ich upowszechniania i popularyzowania. Na uwagę zasługuje sposób patrzenia na język z różnych perspektyw i poziomów opisu. Rzadko spotyka się tak harmonijne przejście i mistrzostwo w łączeniu różnych typów dyskursu i płaszczyzn badań nad językiem, w tym: tego, co dawne i współczesne, regionalne i globalne, tradycyjne i nowoczesne metodologicznie, interpretacyjnie oraz twórczo kreatywne.

Zarówno książka profesorska, jak i wskazany dorobek naukowy – obszerny i wielowątkowy – z ciągle poszerzającą się tematyką i rozbudowanym polem obserwacji poznawczych, to opracowania nowatorskie, rzetelne interpretacyjnie, bogate koncepcyjnie i dobrze wpisujące się w najnowsze osiągnięcia językoznawstwa. Stanowią istotny wkład w rozwój językoznawstwa polskiego, jak i szeroko pojętej humanistyki. Zauważamy przy tym nie tylko znaczny ilościowy przyrost prac po habilitacji, ale zupełnie nowy obszar penetracji

naukowych, z zastosowaniem innowacyjnych rozwiązań metodologicznych i wyznaczeniem nowych ram interpretacyjnych.

O wysokiej jakości prowadzonych badań świadczą też wyróżnienia i nagrody, w tym m. in. Stypendium Santander Universidades przyznane w roku 2017 przez Rektorską Komisję Uniwersytetu w Białymstoku ze środków Fundacji Banku Zachodniego WBK S.A. dla wyróżniających się pracowników naukowo-dydaktycznych.

Sumując, stwierdzam, że moja ocena dorobku naukowo-badawczego, dydaktycznego i organizacyjnego dr hab. Ireny Szczepankowskiej, prof. UwB, jest wysoce pozytywna. Wszystkie obszary działalności pracownika naukowo-dydaktycznego zostały wypełnione wzorowo, z niezwykle zaangażowaniem, precyzją oraz odpowiedzialnością i troską o dobro macierzystego Uniwersytetu. Niepodważalnie wysokie walory dorobku naukowego, szczególnie w zakresie teoretycznych i metodologicznych aspektów współczesnego i historycznego językoznawstwa, pełna zaangażowania praca organizacyjna oraz osiągnięcia dydaktyczne, jednoznacznie przemawiają za wystąpieniem – zgodnie z Ustawą z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (...) wraz z Ustawą z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw – do Rady Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Opolskiego o procedowanie dalszych etapów w postępowaniu o nadanie dr hab. Irenie Szczepankowskiej, prof. UwB, tytułu naukowego profesora.

/prof. dr hab. Halina Pelc/

Lublin, 15 lipca 2017 r.